

Nr 11.

Ankom till riksdagens kansli den 8 mars 1934 kl. 5 e. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående vissa ändringar i vattenlagens föreskrifter i fråga om handläggningen av ärenden rörande dikningsföretag, som beröra allmän väg.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 293, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Lundén* hemställt, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning rörande sådan ändring av vattenlagen, att jämväl vederbörande vägingenjör skall kallas till syneförrättningar för dikningsföretag, som beröra allmän väg, och att vederbörande förrättningsman skall hava att iakttaga de föreskrifter beträffande anordnande av vattenavlopp genom allmän väg, som vägingenjören kan komma att lämna.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för denna hemställan, får utskottet hänvisa till motionen.

Över motionen har utskottet i den ordning § 46 riksdagsordningen föreskriver begärt yttrande av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Utskottet har därjämte lämnat svenska vägföreningen tillfälle att yttra sig över motionen. För innehållet i de yttranden, som i anledning härav kommit utskottet tillhanda, lämnas en redogörelse här nedan.

Vattenlagen den 28 juni 1918 innehåller i 7 kap. bestämmelser om torrläggning av mark genom dikning, vattenavledning eller invallning. Om det för torrläggning av mark tarvas, att vattenavlopp anordnas genom väg eller att befintligt sådant utvidgas eller fördjupas, skall enligt 7 § i 7 kap. arbetet ombesörjas av vägens ägare, där ej denne hellre vill överlämna det åt den dikande. Arbetet skall emellertid såsom regel bekostas av den dikande. Vad som sålunda sagts om ägare av väg skall i fråga om allmän väg på landet avse vägstyrelsen. Ansökning om dikning skall enligt 36 § i samma kapitel ingivas till Konungens befallningshavande. Frågan därom skall sedan prövas vid syneförrättning, varom bestämmelser finnas meddelade i 10 kap. 32—82 §§. Jämlikt 32 § 1 mom. skall till handläggning av syneförrättning rörande företag, som avses i 7 kap., förordnas statens lantbruksingenjör eller annan enligt särskilda stadganden därtill behörig tjänsteman eller också annan, som av Konungen förklarats behörig att hålla dylik för-

rättning. Stadganden om sådan behörighet återfinnas i kungl. kungörelsen den 17 december 1920 om utverkande av behörighet som förrättningsman enligt 10 kap. 32 § vattenlagen samt i kungl. kungörelsen den 27 juni 1930 om behörighet att handlägga syneförrättning rörande vissa företag enligt 7 kap. vattenlagen. Förordnande av förrättningsman skall meddelas av Konungens befallningshavande (33 §). Vid syneförrättningen skola biträda två gode män, som tillkallas av förrättningsmannen (35 §). Den allmänna planen för företaget skall uppgöras av förrättningsmannen efter samråd med gode männen (36 §). Förrättningsmannen skall därpå efter samråd med de övriga synemännen ävensom med sökanden, där så lämpligen kan ske, bestämma tid och ställe för syneförrättningen (38 §). Om densamma skall kungörelse utfärdas i viss ordning. Har sådan kungörelse utfärdats, åligger det förrättningsmannen att minst fjorton dagar före första sammanträdet avlämna underrättelse om tid och ställe för sammanträdet bland annat till styrelse eller känd förvaltning för allmän väg, som beröres av företaget (10 kap. 2, 8 och 40 §§), d. v. s. vägstyrelsen. Om det vid syneförrättningen förekommer fråga, för vars bedömande särskilda fackkunskaper fordras, äga synemännen rätt (men hava ej någon skyldighet därtill) att hos Konungens befallningshavande begära förordnande för ojävig, i sådant ämne sakkunnig person att biträda synemännen (46 §, 3 § andra stycket).

Enligt *instruktionen för väg- och vattenbyggnadsstyrelsen den 30 december 1911* (nr 165), sådan densamma lyder efter ändringar den 16 maj 1930 (nr 159), åligger det styrelsen att i avseende å vägar och broar utöva den centrala tekniska uppsikten över vägväsendet (3 § 2).

Den närmaste uppsikten över och bestyret med vägväsendet skall enligt *kungl. kungörelsen den 16 maj 1930* (nr 160) *angående den statliga vägorganisationen i länen* utövas av länsstyrelserna med biträde av vägingenjörer, biträdande vägingenjörer och vägingenjörassistenter (1 §). Nämda befattningshavare äro väg- och vattenbyggnadsstyrelsens tjänstemän, men de skola vara stationerade i vederbörande residensstäder. Vägingenjörerna åligger (3 §), bland annat, att stå vägstyrelserna till tjänst med kostnadsfria råd och upplysningar samt att i all den utsträckning, tjänsten i övrigt medger, enligt länsstyrelsens förordnande mot ersättning verkställa undersökningar, upprätta arbetsplaner m. m.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i sitt yttrande över förevarande motion anfört bl. a.:

Styrelsen, som redan tidigare haft sin uppmärksamhet riktad på i motionen berörda förhållanden, hade i skrivelse till lantbruksstyrelsen den 3 februari 1933 anhållit, att lantbruksstyrelsen ville taga i övervägande att till samtliga lantbruksingenjörer och förslagsställare i torrläggningssmål utfärda föreskrifter, innefattande skyldighet dels för förrättningsman i torrläggningssmål att vid syn underrätta vederbörande vägingenjör, för den händelse före-

taget berörde allmän väg, dels ock för den ansvarige arbetsledaren för dylikt företag att, då regleringsarbete berörde landsvägsbro, göra anmälan till vederbörande vägingenjör, innan arbetet igångsattes. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens skrivelse hade närmast varit föranledd av broinspektörens till styrelsen ingivna rapport över inspektionsverksamheten under år 1932. Av rapporten hade nämligen framgått, bland annat, att broinspektören under sina inspektionsresor påträffat ett flertal broar, som rönt skadlig inverkan av de allt mer och mer förekommande regleringsarbetena i vattendragen. Därjämte hade framhållits, att i vissa fall landsvägsbroars bestånd äventyrades genom regleringsarbetenas utförande med därav följande risker för trafiksäkerheten å landsvägen.

Lantbruksstyrelsen erinrade i svar å skrivelsen, att förrättningsmannen skulle lämna vederbörande vägstyrelse underättelse om syneförrättning i torrläggningssål, därest allmän väg berördes av det ifrågasatta företaget. Enligt lantbruksstyrelsens uppfattning borde det ankomma på vägstyrelsen att i sådant fall göra vägingenjören underrättad om syneförrättningen. I fall då vägstyrelse själv ombesörjde arbetet med vattenavlopp genom allmän väg, borde vägstyrelsen själv göra anmälan till vägingenjören, innan arbetet påbörjades. Överlämnades däremot arbetet till den dikande, borde vägstyrelsen i samband med överlämnandet försäkra sig om, att sådan anmälan komme att göras.

Vid ett sammanträde med landets vägingenjörer den 14—16 december 1933 hade ett flertal vägingenjörer vitsordat, att det förekommit torrläggningföretag, där vägbroar och vägtrummor ombyggs på ett för byggnadsverkens framtida bestånd mindre tillfredsställande sätt. Som ett allmänt önskemål hade uttalats, att sådan ändring måtte vidtagas i vattenlagen, att vägingenjör bereddes tillfälle att deltaga i handläggning av ärende rörande i dikningsföretag ingående vägbro eller vägtrumma.

För att i den mån gällande lagbestämmelser medgäve råda bot på de missförhållanden, som kunde förekomma vid ombyggnad av i dikningsföretag ingående vägbroar och vägtrummor, hade väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i cirkulärskrivelse den 2 januari 1934 anmodat samtliga vägingenjörer att hos vägstyrelserna hemställa, att underrättelse måtte meddelas dem om tid och plats för sådan syneförrättning, varom nu vore fråga, samt att tillfälle måtte beredas dem att därvid närvara för att stå till tjänst med råd och upplysningar. Vägingenjörerna skulle vidare hemställa hos vägstyrelserna att bli underrättade, innan arbete, som berörde vattenavlopp genom allmän väg, igångsattes. Det vore av vikt, att i dikningsföretag ingående vägbroar och vägtrummor komme under vägingenjörens prövning, varigenom möjlighet bereddes honom att under ärendets handläggning tillvarataga vägväsendets och trafikens intressen.

Då styrelsen ansåge, att de i cirkulärskrivelsen meddelade direktiven icke vore tillfyllest för vinnande av behövlig rättelse i påtalade förhållanden, utan att därför erfordrades en ändring av vattenlagen i huvudsaklig överensstämmelse med vad i motionen föreslagits, tillstyrkte styrelsen bifall till den i motionen gjorda hemställan.

Svenska vägföreningen har i yttrande över motionen anfört bl. a.:

Föreningen kunde bestyrka, att olägenheter vore förenade med det nuvarande förrättningsförfarandet. Det hade förekommit, att i dikningsföretag ingående vägtrummor och vägbroar i en del fall blivit utförda på ett ur såväl teknisk som ekonomisk synpunkt otillfredsställande sätt. Ett uppenbart miss-

förhållande syntes vara, att även relativt stora brobyggnader, som skulle ingå i det allmänna vägnätet, för närvarande kunde utföras i samband med dikningsföretag med bidrag av statsmedel, utan att konstruktionsritningarna eller arbetets utförande underkastades någon som helst kontroll från de statliga organ, som eljest hade till uppgift att utöva kontroll över dylika arbeten, nämligen vägingenjörerna och väg- och vattenbyggnadsstyrelsen. Föreningen ville tillstyrka en utredning angående ändring i vattenlagen i av motionären angivet syfte. Därvid borde beaktas att i allmän väg ingående brobyggnad, som utfördes i samband med dikningsföretag, borde underkastas samma kontroll som brobyggnader, vilka i vanlig ordning utfördes med bidrag av statsmedel.

Om *statsbidrag till väg- och brobyggnader* finnas bestämmelser bl. a. i kungl. kungörelsen den 16 maj 1930 (nr 163) angående statsbidrag till allmänna vägars byggande m. m., ändrad genom kungörelse den 21 maj 1931 (nr 228). Därest statsbidrag ifrågasättes till sådant byggnadsarbete, skall arbetsplan med tillhörande betänkande, ritningar och kostnadsförslag utarbetas av därtill förordnad förrättningsman i enlighet med väg- och vattenbyggnadsstyrelsens anvisningar.

Beträffande *statsbidrag till dikningsföretag* hava bestämmelser meddelats bl. a. i kungl. kungörelsen den 11 juni 1926 angående villkoren för statsbidrag från statens avdikningsanslag (nr 257), ändrad genom kungl. kungörelser den 27 juni 1927 (nr 276), den 27 juni 1929 (nr 215) och den 9 juni 1933 (nr 299), i kungl. kungörelsen den 27 juni 1927 angående villkoren för statsbidrag från statens skogsutdikningsanslag (nr 270), ändrad genom kungl. kungörelserna den 12 oktober 1928 (nr 365), den 27 juni 1930 (nr 273) och den 20 oktober 1933 (nr 581) samt i kungl. kungörelsen den 30 juni 1933 angående statsbidrag till utförande av vissa torrlägningsföretag, ägnade att motverka arbetslösheten (nr 436).

Överinseendet över huru torrlägningsarbeten utföras, till vilka bidrag enligt ovannämnda kungörelser erhållits, tillkommer i fall, då bidrag erhållits från statens avdikningsanslag eller jämlikt kungörelsen den 30 juni 1933 (nr 436), lantbruksstyrelsen samt i fall, då bidrag åtnjutits från statens skogsutdikningsanslag, vederbörande skogsvårdsstyrelse.

Utskottet. Av vad som blivit anfört såväl i förevarande motion som uti de däröver avgivna yttrandena finner utskottet framgå, att torrlägningsföretag understundom utföras utan att tillbörlig betydelse tillmätes de tekniska hänsyn, som böra vinna beaktande med anledning av att företaget berör allmän väg- eller brobyggnad. Orsaken härtill synes vara, att vid syneförrättningar i anledning av sådana torrlägningsföretag personer med särskild sakkunskap rörande väg- och broanläggningar icke alltid beredas tillfälle att närvara. Gällande lagbestämmelser medgiva visserligen vederbörande förrättningsman att begära biträde vid förrättningen av sakkunnig person, men någon skyldighet härutinnan förefinnes icke. Vägstyrelserna erhålla, om torrlägnings-

företag berör allmän väg, underrättelse om, att syneförrättning skall hållas, men vägstyrelserna synas icke sällan underlåta att begära råd och upplysningar av vägingenjörerna angående det tillämnade torrlägningsföretagets utförande.

Enligt utskottets mening bör en utredning verkställas i förevarande fråga. Därvid synes bland annat böra undersökas, dels huruvida det vore lämpligt att vederbörande vägingenjör enligt vattenlagen bereddtes tillfälle att deltaga i syneförrättning av här ifrågavarande slag, dels ock vilka befogenheter, som därvid borde tillkomma honom.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, i anledning av ifrågavarande motion, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning om lämpligheten av sådan ändring av vattenlagen, att vägingenjör erhåller tillbörligt inflytande vid handläggningen av ärenden angående dikningsföretag, som beröra allmän väg, samt för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan giva anledning.

Stockholm den 8 mars 1934.

På andra lagutskottets vägnar:

K. G. WESTMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *K. G. Westman, Linder, Sam Larsson, Gustaf Tamm**,
P. Sandström, Norman, Olof Carlsson och *Karl Bodin*;

från andra kammaren: herrar *Magnusson i Skövde, Hage, Olovson i Västerås, Petersson i Hällbacken, Hansson i Trollhättan, Gardell i Gahns* och *Hillgård**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.